

Zeven brieven

Arjan Plaisier, scriba van de Protestantse Kerk, schreef zeven brieven. Het zijn impulsen waarmee hij het kerkelijke dekbed wil opschudden. Allerlei facetten van kerkelijk leven komen in de brieven aan de orde. Ook die van de oecumene. De protestantse theologe Margriet Gosker maakt een verkenning.

Een vraag die aan de tekst voorafgaat, luidt: welk onderliggend idee wil Arjan Plaisier aan de orde stellen? De synode van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) zat in 2012 met het probleem dat kerkelijke werkers wel alle predikantstaken mochten vervullen, maar niet mochten dopen en avondmaal bedienen. Daar moest een oplossing voor komen.

Arjan Plaisier

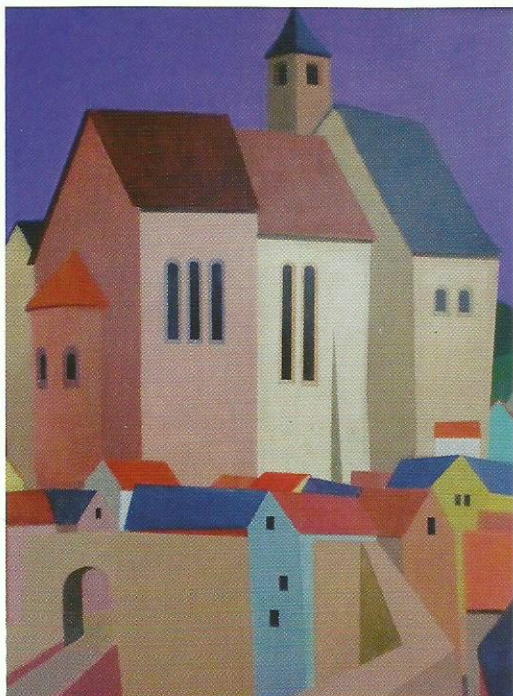
Tot nu toe hadden alle voorgaande commissies 'ambt en sacrament' er op ambts theologische gronden altijd aan vastgehouden dat alleen geordineerde predikanten dat mochten, maar nu kwam de nood van kleine gemeenten om de hoek kijken, die zich geen predikant meer kunnen veroorloven. Het aantal kerkelijke werkers was inmiddels zo gegroeid, dat de situatie onhoudbaar werd. De synode dacht: er moet iets gebeuren en nood breekt wet. En zo besloot de synode de ambts theologie even buiten beschouwing te laten en kerkelijk werkers toestemming te geven tot het bedienen van de sacramenten.

De synode was zelf met deze gang van zaken niet tevreden. Daarom werd er een motie aangenomen, die het moderamen opdroeg 'een aanzet te geven tot het formuleren van een duidelijke ambts theologie binnen de PKN'. De zeven brieven zijn een uitvloeisel van dit besluit en daarom zijn het zeven synodale brieven. Er kwam natuurlijk wel een commissie, maar het leek handiger en persoonlijker om de brieven uit één pen te laten vloeien. Dat werd de pen van Arjan Plaisier.

Fragment uit de brieven

'Ik zie u (...) als een kritische spiegel en wil in die spiegel kijken. Dan vallen mij drie dingen op. In de eerste plaats dat wij protestanten vaak geneigd zijn vrijheid te zien in tegenstelling tot gezag. Protestantisme wordt in dat geval 'ieder voor zich' en 'anything goes'. U roept ons in herinnering dat geloof ook geloofsgehoorzaamheid betekent. Een gehoorzaamheid die zich richt op Christus, maar die niet los staat van de herderlijke dienst van de kerk. In de tweede plaats onderken ik, dat protestantse ambtelijke vergaderingen een belemmering kunnen zijn voor persoonlijk gezag. (...). Niet voor niets komt de roep om een pastor pastorum of zelfs een bisschop regelmatig op in onze kerk. (...). In de derde plaats moet gezegd worden dat in onze kerk vaak weinig besef leeft van de betekenis van onze ambten als dragers van de eenheid van de kerk. Uw kerk is een wereldwijde kerk. Daarmee vergeleken hebben onze gemeenten en onze kerk gemakkelijk iets al te plaatselijks of nationaals. (...)' (Arjan Plaisier in de brief aan de bisschoppenconferentie).

De zeven brieven zijn gericht aan de plaatselijke gemeente, de kerkenraad, en de ouderlingen en diakenen. De predikanten kregen allemaal een eigen brief en ook de regionale kerkvergaderingen zijn aangeschreven. Het is in mijn optiek wel vreemd dat er geen brief bij is aan de kerkelijke werkers, terwijl zij juist de aanleiding vormden van dit hele traject. Wel is er een brief aan missionaire werkers en pioniers, die net als de kerkelijke werkers nog niet goed ambts theologisch zijn ingebed. En dus is ook de vraag al opgekomen of pioniers (al of niet theoloog) nu ook sacramentsbevoegdheid kunnen krijgen in de Protestantse Kerk, net als de kerkelijke werkers? Over dit probleem moet ambts theologisch en oecumenisch verder worden nagedacht, want deze problematiek speelt immers ook in andere kerken.

De kerk

Als laatste noem ik de brief aan de Rooms-Katholieke Bisschoppenconferentie. Die laat zien, dat de PKN beseft dat bezinning op het ambt niet zonder oecumenische gesprekspartners kan. Er is bewust voor gekozen niet met alle mogelijke oecumenische bondgenoten in gesprek te gaan, maar in eerste instantie te focussen op het gesprek Rome-Reformatie. In deze brief blijkt de Protestantse Kerk in de spiegel. Zijn protestanten niet te vrijgevochten? Weten ze nog wel wat geloofsgehoorzaamheid is? Hebben ze nog wel een antenne voor persoonlijk gezag? Zijn hun ambten wel dragers van eenheid?

In de brief aan de bisschoppen ontbreekt ook de belangrijke oecumenische vraag naar onderlinge ambts erkenning niet, maar ik vraag me wel af of het gelukt is hier de juiste toon te treffen. Deze vraag is inmiddels zo beladen, dat je wel diep doordringen moet zijn van onze missionaire context om hem zo in alle naïveteit te berde te brengen. Maar dat is ook wel weer ontwapenend.

Alle brieven zijn pastoraal van toon en willen mensen bemoedigen om opnieuw na te denken over het ambt in de kerk. De brieven zijn bedoeld als een 'tegel op een pad, die helpt een volgende stap te doen'.

